

Haziran Halk Hareketlerini Direniş Dönüştürenler “Orta Sınıf”- Orta Düzey Yöneticiler:

Haki Kravatlılar

Murat Papuç (*)

Haziran halk hareketleri, motivasyon kanalları farklı olsa bile birbirini tetikleyen refleksler zincirinin sonucunda süreklileşmiş, direniş görüntüsü vermiştir.

Hareket süreklileştikçe, farklı saiklerle bir araya gelişleri sağlayan zincirleme reflekslerin hareketin sınıf karakterini de farklı zeminlerde belirginleştirdiğini söyleyebiliriz. Refleksleri, -siyasi olmasa bile- sınıf veya toplumsal bilinçle ilişkilendirilerek açıklayabilme çabaları oldu/oluyor. Ben bu çabalara ilk andan itibaren; “kendiliğindeliğin” içinde saklı olan organizasyon yeteneğini anlamaya odaklanarak dâhil olmaya çalıştım. Organizasyon yeteneği ise siyasi örgütlenmelerin, iş ve çalışma koşullarının ve toplumsal muhalefet odaklarının –zorunlu olarak- gelişkin (!) hale getirdiği “organizasyon yeteneği” olarak kabul ettim.

Haziran Halk Hareketlerinin gelişkinliğini sağlayan “organizasyon yeteneği” nin sıraladığım siyasi ve toplumsal muhalefet oluşumları ile çalışma koşulları içinde veya dışında, eş zamanlı olarak, ortaklaştıracak ve dönüştürecek ve süreklileştirecek mecranın neresi olacağı ise temel sorum oldu. Bu soru peşinden sıraladığım diğer sorular ise mecranın siyaset ve toplumsal muhalefetin kesişim alanında cevaplar aramama neden oldu.

Ülke yaşayanlarından, olan biten bütün gelişmelere rağmen tepkisiz oldukları gerekçesiyle, umutlar kesilmişken, ortaya serilen insan birikimi ve edimlerine“ dokunulmaksızın” muhafaza edilmesinin yeterli olacağını ve “örgütlenmeye” ihtiyaç duyulmayacağını salık veren bir toplam var. Bu toplamın içinde en çok sesi çıkanların bir dönem örgütlü yapılar içinde yer almışlardan oluşması ironi içeren bir veridir. İronik olmayan veri ise direnişin aynı formla süreklileşmesi için öncüler, figürler, liderler gerektiğini yüksek sesle söyleyen bir başka toplamın, halktan umut kestikleri (!) dönemden daha çok önemsenmek istemeleridir.

Haziran direnişinden itibaren “örgütsüzlüğü” ve bunun karşısında “daha devrimci” tarzları vaaz eden iki ayrı ve araları hayli mesafeli olan toplamların yarattığı “Haziran güzellemeleri” karşılaştırma ihtiyacı duyulmayacak ölçüde sakil görüntü vermektedir, arayışta olanlar için...

Ve bir tarafta ise örgütlenmeyi, Haziran Halk Hareketlerini “direniş” haline getirenlerin, var olan bir siyasi bir yapının ve biçimi içinde veya yüzeylerinde, politikleştirilmesi olarak düşünen, yapılarını ve araçlarını buna uygun olarak dönüştürenlerin çalışmaları var, diyebiliriz...

Toplumsal muhalefet odakları görünür hale gelmeden önce köşeli hale getirilemeyen amaç ve hedefler için çabucak bir araya gelinen – ve dağılan- aktiviteler, Haziran Hareketlerine rengini veren gelişkinliğin, mizahın, korkusuz coşkunun tutunduğu, görülür hale geldiği biraraya geliş biçimleri oldu. Ülkemizin siyaset üretme biçimi olarak saygın (!) olarak kabul edilmeyen aktiviteler ve öncüleri, Haziran hareketini direnişe dönüştürdükçe daha belirleyici oldular, ilgi odağı haline geldiler.

(*) İstanbul Üniversitesi Öğretim Görevlisi

Aktivitelerin ve öncüllerinin güçlerini “toplumsal örgütlenmenin, kendi içsel mantığının ürünü olan isyan ve devrim çelişkisini” ortaya çıkartan belirsiz alandan sağladıklarını, bu belirsiz alanın ise sol için pozitif bir çalışma zemini yarattığını düşünüyorum.

Devrim kavramının içeriğinin değişip değişmediği ile direnişe dönüşen hareketin gücünü ve sürekliliğini “geçmiş kuşakların devrimci geleneklerinden” bağımsızlaşmasının sonucu olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

Haziran hareketi süreklileştikçe, nitelik kazanan ve sayısı artan değerlendirme ve tespitler düşüncelerimi ve arayışımı her geçen gün elle tutulur, gözle görülür hale getirmektedir. Bu metin ise Haziran Direnişi bileşeninde bulunan emekçi sınıfların, direnişe katılmalarının en geniş ve kapsayıcı nedeni olan “özgürlük” talebini aşarak onları “devrim ve iktidar” talebine evriltebilecek çabaların parçası olması için kaleme alınmış makalelerin toplamından ve ara değerlendirmelerden oluşmuştur.

Orta Düzey Yöneticiler: Haki Kravatlılar

Uzun yıllardır birbiriyle ilintili üç kitap yazmayı planlıyor, kurguladığım içeriğe, başlıklara ilişkin taslaklar çıkartıyor, notlar alıyordum. Deneyimlerime de yer vereceğim üçlemenin başlıkları sırasıyla iş dünyası, siyaset alanı ile sosyal ilişkiler ağı olacak, her üç kitapta yer yer askeri terminolojiyi kullanacak, askeri durumlarla analogiler kurarak her bir başlık altında “başarıya” ulaşmayı sağladığı düşünülen tutumları, yöntemleri yine askeri taktik ve strateji terimleri kullanarak karşılaştıracaktım. Amacım; sıraladığım başlıklar altında tutum ve yöntem benzerliklerinin nedenlerini ortaya çıkartmak, ilişkiler kurmak, açık ifadelerle ilişkileri tartışmak, deneyimlerimi elde tutarak gözden geçirmeler yapmak ve hesaplaşmaktı.

Üçlemede, her başlık altında insanlar ve guruplar arası ilişki biçimlerini konu edecek, ilişki biçimlerini “organizasyon” çeşitleri, şemaları halinde tanımlayarak çalışmaya başlayacaktım.

İş dünyası, siyaset alanı ve sosyal ilişkiler ağı içinde insanların, insan guruplarının “ortak bir amaç” için bir araya geldiğine, kuralların ve geleneksel davranış kalıplarının sürekli olacağı varsayımına, bir araya gelişleri sağlayan sözleşme biçimlerine, birbirini tamamlayan ortaklıkların organizasyona dönüşmesine yer vererek yol alacak, biçimleri kategorize edecek, her ayrı çalışmanın sonuç bölümlerinde ise benzerlikleri sıralayacak ve yine birbirleri arasında göndermeler yaparak sıraladığım bütün başlıklardaki örtüşmeyi belirginleştirmeye çalışacaktım.

İlk kitabı iş dünyasını önceleyerek yazmaya, notlarımı gözden geçirmeye, yeni kaynaklara ulaşarak önsözünü kaleme almaya başlayınca, düzlemleri bir birinden uzaklaştırarak farklı kitap haline getirebileceğim ayırım hatlarını tespit etmekte zorlanacağımı öngörmemiştim. Zincirleme olarak birbirini takip edecek diye kurguladığım üçleme çalışması tek kitabın taslağına ve taslak içinden alıntılarla hazırladığım bildiri taslağına, özetine dönüştü. İlk ve tek kitaba, bildiri metnine dönüşmesinin, ayrımları tespit edilmesinin farklı çalışmaların konusu edilemeyecek ölçütte içiçe olduğunu uzun uğraşlar sonucunda fark ettim.

Haziran kesintisiz halk hareketlerinin, gelişkinliğin ortaya çıkmasına neden olan motivasyon kanalları farklı olsa bile birbirini tetikleyen refleksler zincirinin sonucu olduğunu; hareket süreklileştikçe, bir araya gelmeyi sağlayan zincirleme reflekslerin, hareketin sınıf karakterini belirginleştirdiğini; siyasi

örgütlenmelerin, çalışma koşullarının –zorunlu olarak- gelişkin hale getirdiği organizasyon yeteneğinin ve toplumsal muhalefet için tanımsız ve çabucak bir araya gelen – ve dağılan- aktivasyonlarının bir araya, iç içe ve üst üste gelmesinin tanımlanabilir neden ve sonuçları olduğuna dair ve neden ve sonuçların insan edimimleri olmasının ötesinde “toplumsal örgütlenmenin, kendi içsel mantığının ürünü olan isyan ve devrim çelişkisini” tanımlamayı sağlayacak yeterli verilere haziran hareketleri süresince ulaşılmış, “Devrim kavramının içeriğinin değişip değişmediği”, direnişe dönüşen hareketin gücünü ve sürekliliğini “geçmiş kuşakların devrimci geleneklerinden” bağımsızlaşmasının sonucu olup olmadığının tespit edilmesini sağlayacak belirtiler kaostan içinden net görüntüler vermiştir.

Çalışmam isyan ve devrim çelişkisi, devrim kavramının değişip değişmediği, devrimci geleneklerden bağımsızlaşma başlıklarını; Haziran hareketlerinin direnişe dönüşmesine neden olan insan edimlerini; var oldukları iş, örgüt, toplumsal muhalefet organizasyonu ile ilişkisini çözümleme ile yönünü örgütlenme çabalarına katkı sunmak nedeniyle ana tema ile ilişkilidir.

Ülke gündemindeki kırılmalardan daha ziyade uzmanlıklarını, becerilerini, yeteneklerini, var edildiği iş, siyaset, oda vs. gibi kurumlarda organizasyon tıkanıkları nedeniyle hayata geçiremeyen, kendisini gerçekleştiremeyen yetkin toplum, haziran direnişinde biriken nefretlerini duyarlılık ölçütünü aşmayacak bir gelişkinlikle, “organizasyon yeteneği” ile biraraya getirdiler.

Yetenek, beceri ve duyarlıklarının ait görüldüğü yerlerde-kurumlarda- bütünlüklü olarak kullanılması konusunda rezervleri olanların, sakındıkları birikimleri ve yeteneklerini koşulsuzca “direniş organizasyonun biçimlerine” dâhil etmeleri ile direnişin “olağanüstü” görüntü vermesi bu dolayısıyla gerçekleşmiştir.

Harekete katılanlar gelişkinlik düzeylerinin yüksekliği konusunda rüştünü ispat etmiştir. Bundan sonrası ise aklın nerede hangi araçlarla ortaklaşacağı, birleştirebileceği ve süreklileştirileceğinin konusudur; örgütlenmenin...

Reflekslerle uyumluluk gösteren beceri, yetenek ve yaratıcılığın günlük hayatta beslendiği dinamiklerin iş, siyaset ve toplumsal muhalefet ayaklarındaki devrimlerin benzer anlam arayışlarıyla besleneceğini, birbirini besleyeceğini iddia ediyorum. Bütünlüğü sağlayacak mecra düşünce dünyasının; siyasetin, anlam felsefesinin çalışma konusu olmalıdır.

Haziran direnişinde “evden çıkmak” deyiminde “ev” tabiri kullanımının metafor olduğunu düşünüyorum. Ev, sığınılacak, korunak sağlayan sosyalleşmeyi sağlayan, geçim sağlayan mekânlardı.

Temel sorunsalın, anlam ve değer arayışı, strateji, taktik ve kurumların dışında ve üstünde tutum geliştirmek ve kurumların sağladığı insan edimlerin sorgulanmasından kaynaklanan gelişkinliğin fark edilmemesi, fark edilse bile var olan toplumsal ve siyasi yapılarca soğurulmaması ve örgütlenememesi olduğunu düşünüyorum.

Barikatta buluşturan gelişkinliğin “kaygılarla” –korku değil –şekillendiğine dair gözlemlerim oldu. Yaratıcılığı ve akli ortaklaştıran, korku atmosferini absürtleştirerek dağıtan “gelişkin kaygı”, arayışları süreklileştirecek ve örgütlenmeyi yaygınlaştırabilecektir.

Yazacaklarımı, paylaşacaklarımı dönüştüren, tekleştiren, toparlayan asıl neden ise “süreklileşen Haziran halk hareketine” neden olan muhalif birikimin, direnişe dönüşmesinin bireysel karşılığı olmasıydı. Aynı karşılığı çalışma yapacağım alanların, düzlemlerinin iç içeliğinin yansıması olarak, daha

ilk günlerde, barikatlardakilerde gördükçe, şahit oldukça, şahitliklerimi üst üsteliğin dolaylı bir ispatı olarak kabul edip devam ettim notlar almaya, gözlemlemeye, araştırmaya ve nihayet yazmaya...

2013 yılının Haziran ayında başlayan kesintisiz, kitlesel, kendiliğinden halk hareketlerinin aklını, sürekliliğini, niteliğini belirleyenlerin yazmayı düşündüğüm üç kitabın ayrı ayrı okuyucu hedef kitlesi olması çalışmanın çerçevesini de belirledi. Her üç kesimin barikatta bir araya geldiğine şahit oldum. Üç kesimin bir araya gelmesine şahit olmam, üç ayrı alan çalışmasının tekleşmesinin nedenlerin de aynı olduğunu fark ettirdi.

İşletmelerin orta ve üstü düzey yöneticileri, siyaset kurumlarının orta düzey kadroları ile toplumda duyarlılık ve tepki üretmeye çalışan, geleneksel örgütlenme modelleri dışında biraraya gelen toplumsal muhalefetin, öncüleri sivil toplum kuruluşlarının, aktivistlerini barikatta biraraya getiren öncül/üst nedenler, anlamlar dizgesi mutlaka olmalıydı; nedenleri ve dizgeyi bulmak, ortaya çıkartmak çabası ile kitabın temasını kurgulamayı çalışma içinde birleştirdim.

Netameli olan, tanımlanmaya çalışılan kesimlerin iş dünyası ile toplumsal muhalefet bileşenleri içindekiler olduğu örgütlerini büyütme arayışında olanların bakışlarını bu kesime çevirmesinden anlaşılıyor. Hareketi ve katılımcılarını tanımlama çabasının yoğunlaştığı alanın toplumsal muhalefetin şekillendiği duyarlılıklar zemininde olduğunu da söyleyebiliriz.

Siyasetçilerin bakışlarını çevirdiği, siyasetin etkisinin büyütülmesi adına tezlerini konu edileceği düzlem “toplumsal muhalefet” veya bu düzlemden kopartılacak parçaları olacaktır.

Toplumsal duyarlılıkları örgütlenmeye direnç odakları ve araçları yaratmak için toplumsal muhalefet içinde yer alan aktivistlerin, duyarlılıkların ilgiden daha çok meslek veya uzmanlıktan kaynaklandırıan ve meslek gurupları içinde duyarlılıklarını işlevlendirmeye çalışanlar olduğunu söyleyebiliriz.

Aktivistlerin duyarlılıklarının siyaset kurumları ile nasıl ve nerede temas edeceği, kesişeceği, örtüşeceği, ortaklaşan refleksler dışında birliktelikler geliştirilip geliştirmeyeceği, “Haziran Direnişinin” dönüşmesinde veya sönümlenmesinde belirleyici olacaktır.

Buraya kadar sıraladıklarımdan çıkarımla üç gurup ve bu gurupların organizasyon becerilerini şekillendiren kurumlardan bahsedebiliriz; şirket ve işletmelerin orta düzey yöneticileri, siyasi partilerin orta düzey kadroları, meslek odalarının yönetici katmanı altındaki üyeleri.

Konu ettiğim kesimlerden olan, siyasi kurum, örgüt, yapı vs. orta düzey kadrolarını da profesyonel çalışan olarak kabul edeceğim çalışmamda. Beceri ve yeteneklerini, uzmanlıklarını bir kurumun organizasyon şeması içinde işlevlendiren ve işlevlendirme becerisine göre veya becerilerine uygun ekipleri organize edebilen kadrolar, “geçinilecek gelir” elde eden, yaşamını sürdüren, üst yönetici adayı olan “hizmet sektörü” çalışanı olarak tanımlayacağım.

Siyasi partilerin orta düzey profesyonel kadrolarını da çalışan ama sahip oldukları mesleki beceri haricinde işin çalışan olarak, “siyaset çalışanı” olarak kabul ediyorum. Haziran hareketlenmelerine katılanların sınıf profilini belirginleştirmeye çalışırken bu kadroları, büro veya saha elemanı, hizmet sektörünün çalışanı olarak kabul edip, bunların “orta sınıfa” dâhil olup olmadığını da tartışmak ironik olacak.

Haki Kravatlı Direnişçiler...

Uzmanlıklarını, becerilerini, yeteneklerini, var edildiği iş, siyaset, oda vs. gibi kurumlarda “organizasyon tıkanıkları” nedeniyle hayata geçiremeyen, “kendisini gerçekleştiremeyen” “kendisini ifade edemeyen” yetkin toplam, haziran direnişine kadar biriken nefretlerini duyarlılık ölçütünü aşmayacak bir gelişkinlikle, “organizasyon yeteneği” ile biraraya getirdiler.. Ben gelişkinlikleri bir araya getirenleri “haki kravatlı direnişçiler” olarak adlandırıyorum...

Araya sıkışmasını istemediğim iki yan yana vurgunun altını çizecek ve yazı sonunda hatırlatacağım; nefret ve duyarlılık ile bunların örgütlenmesi...

Yetenek, beceri ve duyarlıklarını, ait görüldüğü yerlerde-kurumlarda- bütünlüklü olarak kullandırma konusunda rezervleri olanların, sakındıkları birikimleri ve yeteneklerini koşulsuzca organizasyonun biçimlerine dâhil etmeleri ile direnişin “olağanüstü” görüntü vermesinin bu dolayısıyla gerçekleştiğini düşünüyorum. Birikim ve yeteneklerin dolayısıyla olsa da sakınmaksızın direnişe dâhil edilmesiyle, gelişkinlik düzeyinin yüksekliği konusunda rüşet ispat edilmiştir. Bundan sonrası ise aklın nerede hangi araçlarla ortaklaşacağı, birleştirebileceği ve süreklileştirileceğinin konusu; örgütlenmenin konusudur...

Reflekslerle uyumluluk gösteren beceri, yetenek ve yaratıcılığın günlük hayatta beslendiği dinamiklerin iş, siyaset ve toplumsal muhalefet ayaklarındaki devinimlerin benzer anlam arayışlarıyla besleneceğini, birbirini besleyeceğini iddia ediyorum. Bu bütünlüğü sağlayacak mecra düşünce dünyasının; siyasetin, anlam felsefesinin çalışma konusu olmalıdır, bir eşikten sonra.

“Strateji ve taktik” gibi tanımları bu yazıya kadar çalışmanın konusu yapmanın, askeri terim ve terminoloji ile ifade etmenin, yatkın olmamdan veya okunurluk sağlamak amacıyla öte gerekçeleri var çalışmalarında. Sıraladığım ve yazılara konu ettiğim kesimlerin “organizasyon yeteneği” mecra ne olursa olsun yönetici ve adayları için strateji ve taktik bilgisi gerektirdiği bilinen bir gerçekliktir; nefret ve duyarlılık birbirinin yerine geçecek edimler midir, strateji aynı ise bile baskın olan edim mi “taktik” belirleyecektir; nefret ve duyarlılık aynı taktik için örgütlenebilir mi?

Buraya kadar yer verdiğim duyarlılık ile nefreti iki uca koyuyor değilim. Haziran direnişinde iki uçta değil aksine üst üste olduğu için gelişkinlik rengini vermiştir her yere, mizaha, alaycılığa, cürette...

Kesimleri, yani üç alanın öncü veya öncüllerini, orta düzey yöneticilerini, “orta sınıf” olarak adlandırmanın veya parçası saymanın ortaklaştırıcı tanımlama olup olmayacağına sonradan bakacağız. Bunu yeri geldikçe tartışmaya açtığım, tartışma zeminini yöneten/yönetilen ilişkileri üzerinden şemalaştıracağımı, şema içinden ise yönetici (yönlendiren) veya yönetici adayı kesime odaklanacağımı söylemem gerekiyor, baştan. Yöneten-yönetici gibi kategorilendirme yapmanın sonrasında “orta sınıf” tanımı yapılmasının işimizi zorlaştırıp zorlaştırmayacağına karar vermek zorundayız. “Orta sınıf” tanımı ve kapsamının belirsizliğin sağlayacağı kolaycılığa rağmen, zorluğun etrafından dolaşmayacağım.

Büyük bir çerçeve içinden ayıkladığım ve odaklanacağım “yönetici” kesim genellikle “tuzu kuru” olarak adlandırılır. Halk hareketlenmelerine katılmış olan kesimlerinde mi tuzu kokmuştu. Yönetici/yönetici adaylarını “kariyeristleri –elitistleri-“ eğer önceden sözleşecekleri, ortaklaşabilecekleri düzlem, ortak kaygıları olmamışsa, hepsini barikatta buluşturan ne olabilirdi, anlam yitiminin sonucunda mı yollar keşişti, direniş son buluşma mı, son fırsat mı, kesimler için, yoksa bu daha başlangıç mı?

Yani haziran direnişin yönlendirenleri barikattan nefret ve duyarlılıktan neyi, ne kadar taşıdılar “ev”lerine, evlerinde neyi örgütlediler, “kariyerleri” (!) ne oldu?

Direnış ve hareketlerinde bir kurum veya ortaklıkta yöneten yönetilen ilişkisi kurulmaksızın inisiyatif alanlar oldu. negatif veya pozitif bir anlam yüklemeyen ben bu misyonu yüklenenlere aktivist olarak tanımlayacağım. Aynı konumda görülenlere siyasi pozisyonlara göre farklı tanımlar yapıldı; toplumsal muhalif, öncü, önder, organik aydın gibi...

Aktivistliğı, öne çıkmış muhalefet başlığı çevresinde öncü, önder, yönetici gibi vasıflar olmaksızın bir araya gelenlere yetenek ve becerileri statü aracı haline getirmeksizin akıl içerecek biçim ve doğrultuda “geçici süreliğine ve biçimlerde” yön verebilecek gelişkinliğine sahip olmak olarak tanımlamak gerektiğini düşünüyorum. Haziran hareketleri ile birlikteliğe, birlikte hareket etmeye, ortak akıl ve dil olduğun kanalların gelişkin olduğunu konusunda ciddi veriler olduğu ortaya çıkmıştır.

Aktivistliğı ise diğer öncü tanımlamalardan ayırmanın nefret ile duyarlılığı birlikte eksiltmeksizin örgütleyebilme becerisi olarak görmek gerekecektir. işin bundan sonrası örgütlenmenin konusu olacaktır ve dolayısıyla siyasi aklın. Bir eşik yok elbet toplumsal duyarlılık ile siyasi bağlantı kurmak arasında ama nefretin ve duyarlılığın birlikte veya ayrı yerlerde örgütlenmesi gelişkinliğin, niteliğin de dolaylı tarifi olacaktır.

Stratejik -siyasi- doğrultunun aynı olduğu iddiası ortadayken nefret ile duyarlılığın “yeri-zamanı” belli olmayacak gelişmeler için aynı siyasi çatı altında örgütlenmesi ile “yeri-zamanı” belli çatışmaların yine aynı doğrultuda içinde “planlaması” taşınabilir bir durum değildir ve nefret ile duyarlılığın da kopuşu anlamına gelecek bu ayırım, niteliğinde niteliksizden kopuşu olacaktır.

Gelişkin kaygıya sahil olanlar duyarlılıklarını kaybetmeksizin nefreti yeniden örgütleyebilir, nefrete, korkuya teslim olmadan...

Haziran Direnişe Tahvil Olan İnsani (!) Edimler Dönüştü mü, Dönüşür mü?

Haziran direnişinde evden çıkmak deyiminde “ev” kullanımının metafor olduğunu düşünüyorum. Toplum yaşamın değişmesine karşı duyulan rahatsızlıklar ve biriken nefret nedeniyle “evden çıkanlar”, “evde tutulanlar” gibi tabirlerde “ev” den kastedilenlerin; kurumlar, cemaatler, dernekler, örgütler, iş yerleridir; sadece çekirdek ailenin barınağı olarak görememek gerekiyor.

Ev yani sığınılacak, koruma sağlayan mekânlar olarak, sosyalleşmeyi sağlayan, geçim sağlayan mekânlar, kurumlar olarak görülebilecek “ev”...

Barikatı kuranlar, sıraladığım yerlerden, evlerinden, geçindikleri, dayanıştıkları, ortaklaştıkları kurumlardan çıkarak inşa ettiler hareketi. Evden çıkanların, Haziran direnişinin sürekliliğini, gelişkinliğini, duyarlılığını, çıktıkları yerdeki hangi edimlerle inşa ettiler diye sormalıyız.

Haziran hareketi, evinden çıkan, hemen evlerine dönmeyenlerin evdekileri de bu sürece dâhil edecek tutumlarda ısrar etmesi nedeniyle uzamıştır, direnişe dönüşmüştür. Örgütler, dernekler ve odalar da

dönüşmüştür artık varolan kadrolarıyla ya da konumlanmaların değişmesiyle. Bu dönüşüm harekete ve direnişe dâhil olmayanları bile değiştirecek kadar şiddetli olmuştur.

Çalıştıkları yere dönenler ise artık geleceksizlik, güvencesizlik nedeniyle “orta sınıf” emekçi miyim diye sorgulayıcı olarak döndüler şirketlerine. Geri dönüşlerin hepsi mevcut konumlarla birlikte organizasyonları, taktik ve stratejileri de değiştirecektir/değiştirmelidir.

Dönüşüm içinde, insan edimleri de “kendini gerçekleştirmeye çalışanların” tutumlarına da nitelik kazandıracaktır, “Haziran Direnişi”. Direniş ile birlikte İnsan edimlerinin nitelik kazanmasının; iş, parti veya toplumsal muhalefetin kurumları dönüştüreceğini, var olan organizasyonları, çalışma biçimleri değiştireceğini, hiçbir nitelikli (!) organizasyonun bundan azade olamayacağını öngörebiliriz. Yani direnişin gelişkinliği, akıllı, duyarlılığı bütün organizasyonu sıraladıklarını belirleyen insan edimlerinin etkisiyle dönüştürecektir.

İnsani edimler, var olan, süreklileşen tutumun iç tutarlılığını sağlayan ve benzer durumda geliştirilen, tecrübelerle içselleştiren insan halleridir.

İlk defa kitlesel hareketlere bir yerlerinden dâhil olan insanların edimleri ile içerisinde kültür, ahlak bütünlüğü oluşturmak için normatif vurgularla, kolektif, dayanışmacı ortaklıklar geliştirilen örgüt, cemaat, topluluk oda, platform gibi bir araya gelişlerin kapalı ve “ev” içinde gelmenin şekillendirdiği edimler, hareketin direnişe dönüşümünden, sürekliliğinin sağladığı temaslar nedeniyle etkilendi ve etkilenmeye devam ediyor.

bir çok edimin etkileşime geçmesini sağlayan geleceksiz ve güvencesizlikle olduğunu, geleceksiz ve güvencesizliğin haziran öncesinde de, var olan düzlemde de emekçi olmanın ortaklaştırıcı bir nitelik haline geldiğini rahatlıkla söyleyebilir.

Tek bir insan, insan ortaklaşmasına geleceği için, geçmişten biriktirdiği güven ile yol alabileceksene mücadeleye dahil olur. Çıkılan evlerin artık güven vermemesi bağlantısını buradan kurabiliriz. Kolektif çatı altından -evden- çıkanlar, tekrar sokağa çıkmak üzere ev döndüklerinde gelecek ile sığınmayı sağlayan güvencenin ertelediği güveni tekrar tesis etmediler-edemediler-etmek istemiyorlar.

Farklı edimlerle bir araya gelen insanlar ile farklı saiklerle bir araya gelen guruplar, örgütler temasın neden olduğu nitelik farkını var oldukları kolektif yapılarının içindeki bütünlükte bulamadıkça da katmanlar içinde irade oluşturmaya ve evden çıkınca irade hale getirecekleri katmanın dönüştürücü olacağına inanmışlardı.

Şirketten, partiden, dernekten çıkarak barikatta buluşan insanlar, bundan sonrası için nerede mücadeleye devam edecekler, “organizasyonlar” da ki tutumları değişecek mi”, bu ciddi altüstün sonucunda kalan temel sorulardan en önemlileri bence.

İş dünyası, siyaset ve toplumsal muhalefet kurumlarının organizasyonları mevcut siyasi irade tarafından dönüştürülemeden önce de “dağılmış” haldeydi. Dağılma hali Kurumların, bir araya gelişlerin sağladığı dayanışmanın, güvencenin yitiminin ve anlam arayışının, sıkışmanın, aidiyet sağlayamamasının ve evlerin (!) artık güven vermemesinin sonucuydu.

Öncesinde bütün devlet kurumlarının dönüştürülmesini, yöntemlerini ve kurum içinde buna razı olan ikna edilenlerin edilgenliklerini hatırlarsak, son sığınma yerleri de artık güven verecek yerler olmaktan

çıkmiş ve savunulamaz hale gelecek kadar kırılğanlaşmış, küçülmüş, duvarlar incelmış, zırhlar işlevsiz kalmıştır. Artık sorun yeni sığınılacak yerler veya zırh çeşitleri bulmak, riskli yerlerde gezinirken taktikler geliştirmek değildir, olamaz...

Evin dışındaki dinamikleri görenler evlerine geri kaçıp duvarları kalınlaştırmayı, tekrar güvenli korunaklara sığınmayı seçtiler çoğunlukla, niteliğin değiştiği zaman aralığında da...

Aması var...

Aması evin dışındaki dinamik o kadar cezbedici ki artık evin içi de güven verici değil; iş, dernek, parti, oda, platform sığınılacak yer değil, olmamalı... “Kavga” edip gerinsin geri sığınılacak yerler değil, geleceksizlik-güvencesizlik nedeniyle evinden çıkan “nitelikli” insanların ortaklaşma sağlayacağı yerleri işaret edebilecek, “gelenek” ile geleceğin bağıni kurabilecek edinimleri serimleyen “nitelikli” mecralar olacaktır.

Dolayısıyla iş dünyası, siyaset ve toplumsal muhalefet kurumsallığının göstergesi olan organizasyondaki değişimin baskını yok sayarak atlatılmaz bir sürecin içine girilmiştir. Değişimin baskısı sonucunda organizasyonlarda yapılması gereken sıradan istihdam sorunu değildir artık...

Siyasetin ortaklaştıracağı tutumlar, iş dünyasını -yani emek dünyasını-, toplumsal muhalefeti -yani günlük sorunların çözümünü uzak geleceğe tahvil etmeyen ortaklıkları- dolayimsız bir şekilde değiştirecek, nitelikli hale getirecektir.

Anlam ve değer arayışının kurumların dışına taşıdığı, tutum geliştirme olanaklarının yine kurumların dışında hayat bulduğu, insan edimlerin gelişeceği doğrultunun ise kurumlar içi geleneksel (!) yapılarda nefes alamayacak kadar gelişkinlik olduğu fark edildi artık...

Ortaya çıkan gelişkinlik, idare edici, birlikçi, dengeci, pazarlıkçı ve yönetici-yönetilen organizasyonları hiçleştirmiştir. Organizasyonlar niteliksiz parçayı taşımayacak dönüşümü başlatmayacağı sürece, birlik ve denge, pazarlık süreklileşemez ve bütün yapı niteliksizleşir...

İş yerlerinin değişimini belirleyen sermaye gurupları nitelik değişimini istihdam planı ile halledebilir ama siyasetin, toplumsal muhalefetin -eğer öncülük iddiası olacaksa veya sürece- niteliksiz parçadan kurtulması ancak istihdam planı dışında ve temsiliyeti de aşan siyasi gerekçelerle, yaşam biçimini de içeren bütünlükte olacaktır.

Korku ve baskı mekanizmalarına rağmen korku atmosferini absürtleştirerek dağıtan, tutumları ortaklaştıran bir araya gelişi sağlayanın umut değil de “gelişkin kaygı” olduğuna dair gözlemlerimin çoğalacağını kestirebiliyorum.

Haziran direnişinde yan yana gelmiş olanları barikatların ötesine taşıyacak hedefleri gösteren stratejiler mi gündemde olacak yoksa barikatın gerisinde tek tek kaybedilecek sığınaklar mı kazılacak diye sormamız gerekiyor. İş dünyasını, siyaseti ve toplumsal muhalefeti ortaklaştıran bir strateji

yönünü halen kaygı ve korku baskısı altında şekilleniyor; her alanda evinden çıkanlar için mevziler, sığınaklar inşa etmeye çalışıyor...

“Gelişkin kaygıya” sahip olamayanlar, geçen zamanda güvencesiz kalacakları korkusu ile barikat örmeye kalktılar ama ters tarafta, düzenin arzu ettiği tarafa sırtlarına dönerek...

Evden çıkanlar strateji olmadığı için çıktılar, çatışarak ülke atmosferini değiştirdiler, şimdi ise mevzilerde acemice eşeledikleri sığınaklarda taktik bekliyor, gözlüyorlar, ya da evsiz yurtsuz kalmanın korkusuyla ölümüne barikatların önüne seğirtiyorlar, hiç değilse “kahraman” olmak için...

Kendisini siyasetin içinde tarif edemeyen insanların kaygılarını kaybetmeksizin, korkuya teslim olmadan, barikat ararken, barikat ters tarafında kalmamasını sağlamalıyız....

Barikat, dünya mücadele tarihinde düşman için güven bariyeri olmuştur çoğunlukla, korku ile savunmaya çekilenlerin “evi” ise olamamıştır.

Haziran Direnişinden Devrim Stratejisi Çıkar -mı?-

Orta düzey yönetici olduğu belirgin olanların sahip oldukları organizasyon yeteneği sonucu olacak ki-örgütsüz kabul edilen kitleler içinde yönlendirici inisiyatif almaları, ama devamına müdahale etmemeleri sahnelerine, barikatlarda, çokça şahit oldum.

Sınıf bölümlenmelerinde yer verilmeyen “orta sınıf” olarak tanımlanan, hizmet sektörü içinde orta düzey yönetici olanların böylesi kitlesel hareketlere sürekli katılmasının sistem içi bir krizin bir sonucu olup olmadığına sürekli kafa yordum. Bunu başka bir yere taşınabilecek “ilerici, aydınlanmacı gelişkinlik” olarak adlandırmanın ötesinde “organizasyon yeteneği” olarak karşılığının ne olacağına, yani bir –sadece ekonomik olmayan- kriz varsa, sonucunda arayışlar olacaksa bu yetenek ve birikimin aktarılacağı, evirileceği alanlarla, biçimlerle nasıl buluşacağına göz ucuyla baktım/bakacağım yazılar boyunca.

Gelelim başlıktaki soruya, “Haziran Direnişinden Devrim Stratejisi Çıkar -mı?-“

Strateji; güç oluşturmanın, biriktirmenin ve ortaya çıkacak gücü artırmanın, süreklileştirmek için taktikleri belirlememin, bunu sağlayacak olanakları yaratma ve çoğaltma becerilerinin bulunması ve artırılmasıdır.

Taktik; hedef ve yöntemleri sürekli değiştirmeksizin muharebeleri ve ara hedefleri ve geri kazanılamaz araçları amaca ulaşmak için kullanımını planlamaktır.

Plan; amaca –hedefe- ulaşmak ile araçların uygunluk ve yeterliliği ile ilgili ölçütler belirlemek, ölçütleri amaca ulaşmanın kesinliği kabulü ile ve araçların mükemmel yer- zamanlama ile sıralaması. Planlamada mekân değil zaman belirleyicidir. Kazara olmayacak kadar mükemmelliği hedefler...

Muharebe icradır, belirsizliklerin ani durumların, gelişme ve olanakların iç içe geçtiği; akıl ve beceriden bağımsız olarak başarının, hedefe ulaşma, hayatta kalmanın güdülendiği alan olarak tanımlandığı geri dönülmez, telafi edilmez ani kararların, arka arkaya ortaya çıkan reflekslerin belirleyici olduğu alandır, zaman durur, muharebe mekândır.

Çatışma muharebenin içindeki anlardır, reflekslerdir, bilinçten, beceriden öte kazanılmış atakların üst üste çakmasıdır.

Yukarıda sıraladığım kademelerin kesim hattı “yer ve zaman” dır...

Haziran direnişini ortaya çıkartan silsilelerin yeri ve zamanı belli değildi Ve bu nedenle Haziranın verilerinden var olan stratejinin sağlaması yapılabilir.

Haziran ve sonrasında yapılan taktik, plan içeren muharebe ve çatışmaların yeri ve zamanı bellidir. Ve bu nedenle var olan stratejinin sağlaması yapılamaz.

Stratejiler, taktikler ve planlar aralarında çelişki olmaz/olmamalıdır. Strateji taktiklerin belirlendiği üst düşünsel alan olarak tanımlanmış ama stratejinin etkilenileceği, belirleneceği zemin ve zaman dilimin ne olacağı stratejisiler tarafından tartışma dışı bırakılmıştır. Bunun sağladığı boşluk kişisel strateji, kişisel gelişim taktikleri gibi birbirini tekrar eden “şeytanın dürttüğü” yazımlara, “kahramanlara” yer açmıştır.

Birbiriyle geçirgenliği olan, bir birisine anlam aktaran olgu ve tanımlamalardan yeni tezler üretmek, önermelerde bulunmak için bazı yöntemler vardır. Olgular ve anlam aktarılanlardan sıra gözetmeksizin bazılarının anlamını tersine çevirmek ve bunun sağlayacağı etkileşimlerden dönüşümlerden yeni önermeler ve tezler çıkartmaktır. Bundan çıksa çıksa çatışma çıkar, strateji çıkmaz...

Stratejinin belirleyici olduğu taktik, harp, muharebe, operasyon, olgularının her ardışık ikisi arasında bazı tezler üreteceksek, değişimi, stratejilerin değiştiği varsayımından türetmek kolaycılık olacaktır. Stratejininde üzerinde, insanlık değerlerinin, bilim, ahlak, siyaset, felsefe, ekonomik değerli üretim gibi yaşamı, düşüncüyü belirleyen paradigmanın ne olduğu veya olacağı konusunda kafa yormak gerekiyor öncelikle.

Hiç bir ordu daha iyi/kötü savaşan askerlerden oluşturulduğu için girdiği çatışmaları kazanmamış/kaybetmemiştir. Savaşın sonucunun başarılı olup olmadığını stratejiler belirler; yani akıl...

Barikat önündeki/arkasındaki çatışmadan strateji çıkmaz, hele ki devrim stratejisi hiç çıkmaz!